

Prachtige projecten onderwijs

40 jaar onderwijshuisvesting door HEVO

40 prachtprojecten

Aeres Hogeschool - Almere / 8
Grescollege - Reuver / 12
Cambreur College - Dongen / 18
Spilcentrum De Spaaihoeve - Eindhoven / 22
Tobiasschool - Zeist / 26
VISTA college - Sittard / 28
RDM-campus - Rotterdam / 30
Ligne - Zuyd Hogeschool - Sittard / 34
Technische Universiteit Eindhoven / 38
Kenniscentrum Het Mozaïek - Oud-Beijerland / 40
Ijburg College - Amsterdam / 44
Rodenborch-College - Rosmalen / 48
Vmbo Veurs - Voorburg / 52
Bossche Vakschool - 's-Hertogenbosch / 54
Revius Lyceum - Doorn / 58
MFA Klooster Zijtaart / 60
Avans Hogeschool - Breda / 62
Maastricht University / 66
Coenecoop College - Waddinxveen / 68
Kindcentrum Nieuwe Damlaan - Schiedam / 70
De Verwondering - Nijmegen / 72
Vrijzinnig-Christelijk Lyceum - Den Haag / 76
Carmel College Salland - Raalte / 78
Kindcentrum De Stappen - Wouw / 80
Grafisch Lyceum Rotterdam / 84
Het Nieuwe Lyceum - Bilthoven / 86
MFC Atria - Leusden / 88
Praktijkschool De Brug - Zaltbommel / 90
IKC De Klimboom - Arnhem / 94
Dr. Nassau College, locatie Penta - Assen / 98
MindLabs - Tilburg / 100
IKC De Kroevendonk - Roosendaal / 102
Wilhelminaschool - Woerden / 106
De Korenaar - Eindhoven / 108
Mgr. Bekkersschool - Eindhoven / 110
Christelijk Lyceum Veenendaal / 112
Stedelijk College Eindhoven / 114
Slotermeerschool - Amsterdam / 116
De Parkschool en Ibn-i Sina - Arnhem / 118
Kindercampus Zuidas - Amsterdam / 120

40 jaar onderwijshuisvesting: verandering als enige constante

Onderwijs is een dynamische wereld. Traditionele klaslokalen hebben plaats gemaakt voor open leer-ruimten, waarin leraren geen les meer geven maar kinderen coachen in het vergaren van kennis. De keuze in leermiddelen is enorm en ICT heeft in het onderwijs een grote vlucht genomen. Meer en meer wordt de weg ingeslagen naar passend onderwijs. Onderwijs-huisvesting dient al deze veranderingen te faciliteren en tegelijkertijd verschuiven verantwoordelijkheden voor huisvesting en onderhoud van de overheid naar de schoolbesturen en -directies.

VAST BAKEN IN ONDERWIJSHUISVESTING

In die veranderende wereld is HEVO een vast baken voor onderwijsinstellingen als het gaat om passende huisvesting. De selectie van mooie projecten in dit boek staat symbool voor 40 jaar kennis, kunde en ervaring. Van een betrouwbare projectmanager, die zaken waarmaakt, ontwikkelden wij ons ook tot (kennis-) partner en adviseur van schoolbesturen en directies. Belangrijke thema's als flexibiliteit, duurzaamheid en budgetten worden daardoor al vroegtijdig geadresseerd om veranderingen die nodig zijn binnen onderwijshuisvesting te realiseren. Samen gaan wij de uitdaging aan om huisvesting te creëren die flexibel in gebruik en duurzaam te exploiteren is. Maar nog belangrijker: een gezonde omgeving waarin leerlingen en docenten beter presteren en die wezenlijk bijdraagt aan geluk en welzijn voor huidige en toekomstige generaties.

UITDAGINGEN

Verandering is een constante factor voor de toekomst. Onderwijs blijft zich ontwikkelen en de huisvesting verandert mee. We hebben ervaring met thema's als energieneutrale (BENG/ENG) en circulaire schoolgebouwen, Integrale Huisvestingsplannen, multifunctionaliteit, inclusiviteit, medegebruik/verhuur, campusontwikkeling en financieringsopgaves. Ook het hergebruiken van materialen en middelen binnen scholen wordt steeds belangrijker. Niet alleen vanwege klimaatverandering, maar vooral ook vanwege de overgang naar een circulaire economie: grondstoffen worden schaarser en we moeten hier zuinig mee omgaan.

KLAAR VOOR DE TOEKOMST

Onze gepassioneerde adviseurs en projectmanagers zijn er klaar voor om samen met u de uitdaging aan te gaan om huisvesting te ontwikkelen die veranderingen in onderwijs faciliteert, zodat leerlingen en studenten in een veilige en comfortabele omgeving hun talenten kunnen ontwikkelen. In dit boek kijken we met trots terug op projecten die we de afgelopen jaren op een daadkrachtige, gedurfde en verantwoordelijke manier tot stand hebben gebracht. Het is allemaal waargemaakt!

HEVO | Experts in huisvesting en vastgoed

40 jaar onderwijshuisvesting door HEVO

ONTWIKKELING

We zien in een periode van 40 jaar veel ontwikkelingen. Bij het onderwijs, in het onderwijsbeleid bij gemeenten en rijksoverheid, maar ook HEVO zelf ontwikkelt zich steeds verder. Wellicht kent u HEVO als risicodragend projectmanager, waarbij wij het risico van de ontwikkeling van onderwijshuisvesting van het schoolbestuur of de gemeente overnemen en samen tot een vlotte realisatie komen.

Maar wist u dat HEVO ook betrokken is als adviseur in beleidsvorming op gemeentelijk en landelijk niveau? Of dat we als advies- en projectmanagementbureau nieuwe concepten ontwikkelen voor het onderwijs en daarbij bereid zijn om van de gebaande paden af te wijken? Op zoek gaan naar nieuwe vormen van financieren van onderwijshuisvesting? Of kent u ons inmiddels ook als bureau dat de nodige kennisbijeekommen, publicaties en trainingen verzorgt voor professionals?

Een selectie van bovengenoemde ontwikkelingen waarbij HEVO een rol van betekenis speelt, willen we graag noemen.

We staan er zelf ook niet altijd bij stil. Hoeveel leerlingen en studenten hebben hun jeugd voor een belangrijk deel doorgebracht in schoolgebouwen waarbij HEVO betrokken is geweest? Hoeveel duizenden docenten werken dag in, dag uit in de leeromgevingen waarvoor we het concept hebben ontwikkeld, het programma hebben uitgewerkt of zelfs het geheel risicodragend hebben mogen realiseren? Bij hoeveel gemeenten hebben we de realisatie van integrale kindcentra (IKC's) haalbaar gemaakt en is het beleid op onderwijshuisvesting weer klaar voor de toekomst?

Dat is waarvoor we het allemaal doen: HEVO gaat voor de best mogelijke oplossingen voor leerlingen, studenten en docenten, voor schoolbesturen en gemeenten. In dit boek staat een selectie van deze projecten, waarbij we onze kracht, kennis en kunde hebben mogen inzetten.

RENOVATIE ALS MISSENDE SCHAKEL EEN PLAATS GEGEVEN

Gezien het belang van duurzaamheid en circulariteit, speelt renovatie een cruciale rol in het huisvestingsstelsel. Wij ondersteunen scholen en gemeenten dagelijks met de vraag waar onderhoud ophoudt en vernieuwbouw begint. Verantwoord omgaan met bestaande bouw en die optimaliseren, herontwikkelen of herbestemmen kan zowel vanuit het oogpunt van duurzaamheid en circulariteit als vanuit emotie en kostenbeheersing de allerbeste keuze zijn. Een keuze die we bij HEVO altijd in overweging zullen nemen.

INTEGRALE CONTRACTEN EN GEZOND OMGAAN MET RISICO'S

Het gebeurt maar eens in de 40 jaar en vaak maar één keer in de loopbaan van een onderwijsbestuurder: de nieuwbouw die de toekomst van de school vormgeeft. De vragen die op u afkomen zijn talloos: Gaan we onze onderwijsvisie herijken en zo ja, hoe dan? Hoe groot wordt dit programma, wat kost dat dan en hoe financieren we dat? Worden we bouwheer of wellicht eigenaar? En hoe houd ik een miljoenenproject zodanig in de hand, dat deze kans geen enorm risico wordt? In de vormgeving van projecten wordt daarom steeds meer aandacht gegeven aan de bouworganisatievorm en de wijze van aanbesteden en contracteren.

Ook daarbij is HEVO uw partner: niet alleen in het ontwerp van dit proces en de besluitvorming, maar ook in het delen of geheel overnemen van het risico. In de 'Whitepaper slim organiseren en aanbesteden van huisvesting' geven we een overzicht van de mogelijkheden en besluiten die er te nemen zijn als bouwende opdrachtgever.

Er zit beweging in het stelsel voor onderwijshuisvesting. Nog niet overal, maar de ontwikkeling naar maatwerk en visie op de lange termijn is niet te stoppen.

INTEGRALE HUISVESTINGSPLANNEN GEVEN HOUFAST VOOR DE TOEKOMST

Er zit beweging in het huisvestingsstelsel voor primair, speciaal, inclusief en voortgezet onderwijs. Nog niet overal, maar de ontwikkeling van een star stelsel gericht op de korte termijn naar maatwerk en visie op de lange termijn is niet te stoppen. Meer en meer gemeenten gaan over tot het vormen van Integrale Huisvestingsplannen (IHP's) met een scope van 15 jaar. Ze lopen daarmee vooruit op de regelgeving die er aan komt. Daarbij wordt, samen met schoolbesturen, gezocht naar ruimte: waar is welke voorziening nodig; hoe kunnen we samen komen tot duurzame huisvesting en hoe gaan we om met fluctuerende leerlingenaantallen?

Door de stap van korte naar lange termijn, zien we dat het IHP ook een instrument wordt voor partijen om hun samenwerking opnieuw vorm te geven. Het proces van samenwerking, nieuwe relaties leggen in het veld en denken in het belang van de leerlingen en de burger, brengt partijen bij elkaar. Het IHP wordt daarmee van een technisch-financieel document, een strategisch besluitvormingsproces. HEVO staat daar als begeleider van dat proces, met gedegen kennis van de technische en financiële inhoud, midden in. Door deze rol maken we het voor gemeenten en schoolbesturen mogelijk zich volledig te richten op hun toekomst.

CAMPUSONTWIKKELING

Een campus is een fysieke locatie waar synergie ontstaat door de aanwezigheid van overheid, onderwijs en ondernemers - de zogeheten triple helix. Campussen sluiten aan op het economische ecosysteem van regio's en fungeren als vestigingsmagneet voor bedrijven en als katalysator voor innovatie.

Met de ontwikkeling wordt beoogd meerwaarde te creëren voor gebruikers, omwonenden en bezoekers. Door de vele stakeholders is het proces om te komen tot een campus vaak intensief. Wij hebben vanuit onze ervaring als onafhankelijk procesbegeleider voor campusontwikkeling een effectieve aanpak ontwikkeld.

Om verantwoorde keuzes te maken voor investeringen in gebouwen, terreinen en andere voorzieningen is het essentieel te beginnen met een heldere visie en ambitie die rekening houdt met diverse belangen. Een onderwijscampus biedt de mogelijkheid om voor de verschillende onderwijsinstellingen de veelheid aan keuzemogelijkheden voor alle niveaus op elkaar aan te sluiten en zo doorlopende leerlijnen te kunnen aanbieden.

MIJNSCHOOL - SLIM CONCEPT PRIMAIR ONDERWIJS

MijnSchool is standaardisatie met maatwerk voor betere schoolgebouwen. Met MijnSchool worden de ontwikkeltijd en de ontwikkelkosten verkort respectievelijk verlaagd ten opzichte van een traditioneel proces. Het interactieve en gevisualiseerde proces in combinatie met een korte doorlooptijd zorgt voor een goede 'flow' in het projectteam én een schoolgebouw dat maatwerk is. Resultaat van het proces zijn goede, gezonde, duurzame en flexibele schoolgebouwen als antwoord op de maatschappelijke uitdagingen van deze tijd én de toekomst.

SLIMME TOOLS

Het inventieve karakter van HEVO komt onder meer tot uitdrukking in de vele tools die wij ontwikkelen. Deze tools helpen opdrachtgevers in het voorbereiden van hun keuzes en het nemen van betere beslissingen. Denk aan tools voor een snelle afweging tussen nieuwbouw of renovatie, de kostenconfigurator (wat kost een schoolgebouw?) of de quickscan om de conditie van een schoolgebouw te bepalen.

MEER WETEN?

Interesse in een van de genoemde activiteiten of publicaties van HEVO? Wij komen graag met u in contact!

www.hevo.nl

40 practicische projecten

**Aeres
Hogeschool
Almere
(HO)**

2021

Circulaire duurzame
energieneutrale (ENG)
hogeschool (WELL)

Het onderwijsgebouw voor de toekomst

Een gezonde en inspirerende leeromgeving voor Aeres Hogeschool. Met visie heeft Aeres Hogeschool op het Floriadeterrein een onderwijsgebouw gebouwd voor de toekomstige generatie - die passie heeft voor duurzame ontwikkelingen, onderwijs krijgt en onderzoek doet naar gezonde leefomgevingen, voedsel en energie. Door aanbod van kwalitatief hoogwaardig onderwijs, krijgt het vestigingsklimaat in Almere een enorme boost. In 2022 staat de stad Almere door de komst van de Floriade in het teken van het thema Growing Green Cities.

Het gebouw faciliteert het samenwerken en ontmoeten voor lectoren, promovendi, docenten. Het gebouw is een ultieme match tussen het type onderwijs en onderzoek dat gegeven wordt op de hogeschool en de thema's van de Floriade.

Aeres Hogeschool wint Circular Award voor onderwijsgebouw.

SLIM, SMART EN ENERGETISCH

Het onderwijsgebouw is een slim en energetisch gebouw. Bovenop het dak is een tropendak gerealiseerd met zonnepanelen, om zo zelf te voorzien in energie. Afhankelijk van de positie en de oriëntatie hebben de gevels verschillende eigenschappen. De gevel aan de westzijde is voorzien van zonnepanelen om energie op te wekken en om zon te weren. Aan de oostzijde is de totale gevel bekleed met groen, dat prachtig meekleurt met de seizoenen.

De daktuinen worden ingezet voor zowel ontspanning als onderwijs; tussen het groen is er vanaf de daken prachtig uitzicht over het Floriadeterrein en de skyline van Almere. Je ziet het niet, maar er is een waterretentiedak met een smart flow system gerealiseerd zodat het regenwater wordt opgevangen en op slimme wijze ingezet wordt voor de bewatering van het aanwezige groen. Onder het maaiveld is zelfs een enorme waterbufferingsbak gerealiseerd om ook de groene gevel te bewateren met opgevangen regenwater.

We konden verder gaan dan wat in Nederland momenteel gebruikelijk is bij duurzame nieuwbouw.

Wil Bekkering
Directeur Aeres Hogeschool Almere

**Grescollege
Reuver
(VO)**

2019

Herbestemming en
renovatie monument.

Industrieel monument huisvest onderwijs van de toekomst

De voormalige Greswarenfabriek in Reuver is een historisch icoon, een identiteitsdrager, voor Beesel en omgeving. Het gebouw herinnert aan het ambachtelijke verleden van de kleiwarenindustrie. De Greswarenfabriek is industrieel erfgoed, dat de gemeente wilde behouden.

Stichting Onderwijs Midden-Limburg (SOML) zag potentie in de locatie in het hart van de toekomstige woonwijk en in het gebruiken van het erfgoed voor de huisvesting van BCB Reuver. De plek heeft een uitstraling die past bij de profilering van de school in 'innovatief vakmanschap' en wil een blijvende verbinding leggen met de economische activiteiten die zo specifiek zijn voor de regio. Daarnaast is hergebruik en aanpassing van bestaande gebouwen de meest duurzame manier van bouwen. In het gebouw huisvesten ook andere gebruikers, zoals maatschappelijke partijen, waaronder een sociaal restaurant met dagbesteding.

DE DROOM

Het begon allemaal met de droom om van een oude, vervallen en leegstaande fabriek een bruisend, innovatief onderwijscentrum te maken. SOML accepteerde niet dat tussen droom en daad wetten en praktische bezwaren in de weg stonden. Ze zocht én vond een oplossing om haar droom te realiseren.

Mede dankzij Risicodragend Projectmanagement (RPM) van HEVO werd de restauratie en transformatie van de oude Greswarenfabriek in Reuver haalbaar.

De Greswarenfabriek in Reuver is een van de zeldzame overgebleven fabriekspanden van de voor Limburg zo kenmerkende greswarenindustrie. De cultuurhistorische waarde van het gebouw is dan ook groot, maar het gebouw had al jaren geen gebruiksfunctie meer en verkeerde in deplorabele staat.

Toch geloofden SOML, de provincie Limburg en de gemeente Beesel in de droom om dit karakteristieke pand een duurzame, maatschappelijke en multifunctionele bestemming te geven. Dat die droom werkelijkheid is geworden is mede te danken aan hun lef, doorzettingsvermogen en krachtige gezamenlijke visie.

PARTNERS

Alle partijen zijn samen blijven zoeken naar wegen om de Greswarenfabriek een tweede leven te geven en samen blijven geloven in de toekomst en meerwaarde van 'hun' gebouw. Dat gaat veel verder dan de onderwijsfunctie. Het was nadrukkelijk de bedoeling dat andere maatschappelijke organisaties - zoals het sociale restaurant - ook onderdak zouden krijgen in de Greswarenfabriek, maar ook het bedrijfsleven, zoals de Rabobank met een front desk. Dit bevordert onder meer de kruisbestuiving tussen onderwijs en maatschappij en draagt wezenlijk bij aan de leefbaarheid van de regio. Deze visie werd breed gedragen, maar de prangende vraag was wie de risico's van de restauratie, transformatie en exploitatie op zich durfde te nemen. Reden om HEVO een haalbaarheidsstudie te laten uitvoeren. Daarmee werd de benodigde tijd, techniek en bekostiging transparant in kaart gebracht. HEVO heeft veel ervaring in Risicodragend Projectmanagement in het maatschappelijk vastgoed. Dat bleek dé oplossing te zijn om de droom van de Greswarenfabriek mogelijk te maken.

DOORDACHTTE KEUZE

Belangrijkste reden om voor RPM te kiezen was het feit dat SOML de bouwheer was van dit unieke project. In de praktijk betekende dit dat de Greswarenfabriek binnen een strakke planning en budget geschikt gemaakt moest worden voor modern onderwijs en multifunctioneel gebruik. Maar juist bij een industrieel monument zijn de risico's groot. Deze manier van samenwerking gaf SOML de garantie dat ze inhoudelijk volledig de regie zou houden en dat ze haar nieuwe locatie zou krijgen voor de afgesproken prijs binnen de overeengekomen planning.

TOEKOMSTBESTENDIG

De onderwijsvisie van SOML is dat ze zich wil richten op 'een contextrijke leeromgeving'. Dit komt erop neer dat leerlingen meer onderwijs volgen in het bedrijfsleven. Zo komen leren, werken, onderwijs, maatschappij en bedrijfsleven bij elkaar.

SOML beschikt sinds eind 2019 over een gebouw met meerdere grote ruimten, die ze op maat kan inzetten al naar gelang het onderwijs dat verlangt. Een toekomstbestendig gebouw waar de gewijzigde onderwijsvisie goed tot haar recht komt.

Wij redeneren vanuit onze onderwijskundige expertise en HEVO vanuit haar huisvestings-expertise. Dat heeft echt meerwaarde.

Paul Slegers

Lid College van Bestuur Stichting Onderwijs Midden-Limburg

Grescollege
Reuver

**Cambreur
College
Dongen (VO)**

2021

School (voortgezet onderwijs) met
gymzaal en renovatie twee bestaande
gymzalen.

Bijna energieneutraal gebouw met een gezond binnenklimaat

De verouderde huisvesting voldeed niet aan de huidige normen en was in technische zin achterhaald en verouderd. Om echt stappen te kunnen zetten naar de ambitie om onderwijskundige verticalisering van het Cambreur College door te voeren en uit concurrentieoverwegingen is een inspirerend en toekomstbestendig gebouw gerealiseerd.

HEVO ondersteunde in de initiatieffase bij het opstellen van het Programma van Eisen en de architectenselectie. Vanaf de definitiefase tot en met de oplevering hebben wij het projectmanagement van deze nieuwbouw verzorgd.

BIJNA ENERGIENEUTRAAL GEBOUW (BENG)

De nieuwe school is duurzaam en energiezuinig. Een gezond en comfortabel binnenklimaat, robuuste duurzame materialen en een energieneutraal entreegebouw zijn essentieel. Het nieuwe Cambreur College is een bijna energieneutraal gebouw (BENG). Dit is gerealiseerd door de juiste combinatie van schiltoptimalisatie en een duurzaam klimaatconcept. Tevens is nagenoeg het gehele dak voorzien van de benodigde zonnepanelen.

Het nieuwe gebouw bestaat uit drie verdiepingen en biedt onderdak aan circa 1.000 scholieren en studenten voor mavo, havo en vwo. Bij binnenkomst van de school ervaart men direct de drie verdiepingshoge aula met een tribunetrap. De aula is het hart van de school en doet dienst als kantine en verbindende schakel.

Op de 1e verdieping boven de entree is een dubbele hoge collegezaal gesitueerd waarvan de lamellen-gevel het logo van het Cambreur College draagt. Vanuit de aula verplaatsen de leerlingen zich richting de onderwijsvleugels of de sportafdeling. De onderwijsvleugels bevatten de praktijk- en theorielokalen. De sportafdeling integreert twee bestaande gymzalen die zijn gerenoveerd en uitgebreid met een extra zaal.

De opzet is eenvoudig en biedt een overzichtelijke, transparante en uitnodigende onderwijsomgeving. Het ontwerp is gericht op een eenheid en samenhang waarbinnen de verschillende afdelingen ieder hun eigen domein hebben. Er is veel aandacht besteed aan een coherente en doordachte aaneenschakeling van ruimten. Gemeenschappelijke functies als de vaksecties Science, Kunst, ICT en D&P liggen op de begane grond rondom een groene binnentuin.

De afdelingen mavo, havo en vwo hebben in de nieuwbouw ieder eenzelfde ruimtelijke organisatie, met elk een eigen leerplein als identiteitsdrager. De lokalen naast de leerpleinen zijn deels te openen zodat er een dynamische leeromgeving wordt gecreëerd. Daarnaast bevat de nieuwe school ook traditionele onderwijsgebieden met grotere lokalen die geschikt zijn voor uiteenlopende typen lesvormen.

DUURZAAMHEIDSAMBITIES

Het bijna energieneutrale gebouw (BENG) is grotendeels zelfvoorzienend. Er is gekozen voor een hybride energieconcept, waarbij een duurzame luchtwarmtepomp de meeste capaciteit voor het verwarmen en koelen produceert. Alleen op piekmomenten in de winter schakelen de verwarmingsketels in om de warmtepomp te ondersteunen. Het gebouw is zo ontworpen dat er in de toekomst alsnog geschakeld kan worden naar een volledig gasloze installatie. Daarnaast is de energiebehoefte van het gebouw laag gehouden door goede isolatie, een compacte opzet en energiezuinige installaties zoals ledverlichting.

Ook in de avonden kan de plaatselijke gemeenschap het gebouw benutten. Men heeft in de avonden toegang tot de sportzaal, de aula en de collegezaal.

EXPLOITATIEBEWUST ONTWERPEN

Bij de keuze voor installatiecomponenten en bouwkundige afwerkingen worden altijd zowel de investeringskosten als de exploitatiekosten meegenomen. Zo is er bij de keuze van het installatieconcept een TCO-berekening gemaakt en is een 'duurdere' vloerafwerking toegepast die zichzelf terugverdient doordat het onderhoud vriendelijker is dan het alternatief.

De gefaseerde bouw is in 2019 gestart en het gebouw is in het voorjaar van 2021 in gebruik genomen.

Samen met HEVO hebben we onze kernwaarden en onderwijsvisie vertaald naar een schoolgebouw. HEVO is de projectmanager van dit project en heeft ons hier van het begin tot het eind in begeleid. Bijna al onze wensen zijn gerealiseerd.

René Hermans
Directeur Cambreur College

**Spilcentrum
De Spaaihoeve
Eindhoven (PO)**

2018

School zonder lokalen voor
vernieuwd onderwijs.

Vernieuwd onderwijs in een school zonder klaslokalen

Het ontwerp voor De Spaaihoeve is onconventioneel. Een open, vrij indeelbare onderwijsvloer, zonder gangen en traditionele lokalen om toekomstgericht onderwijs te kunnen geven. Leerlingen ontdekken spelenderwijs en leren actief, niet klassikaal, maar in clusters. Deze onderwijsvisie vraagt om een gebouw met grote, vrij indeelbare open ruimten. Het totaal aan ruimten is conform de standaardnormen voor onderwijsgebouwen, maar door de opzet wordt de functionele onderwijsruimte vergroot. De vrijheid en flexibiliteit die het ontwerp creëert biedt mogelijkheden om nu én in de toekomst in te spelen op het veranderde onderwijs.

WENSEN VERSUS REALITEIT

In het ontwerp is rekening gehouden met een flexibele aanpasbaarheid en de multifunctionele aanwending van het gebouw. Het gebouw kan in de toekomst aangepast worden aan gewijzigde gebruiksfuncties of onderwijsconcepten. De plattegrond van de school kenmerkt zich dan ook door een volledig open structuur. De wens was om een bruisend hart met één centrale entree te maken waar schoolbreed weekafsluitingen, (spontane) vieringen en tentoonstellingen plaatsvinden. Deze grote ruimte is eveneens flexibel in te delen, waardoor een multifunctioneel speellokaal en een 'grand café' ontstaan. Dit 'grand café' wordt ook weer flexibel benut en doet dienst als teamruimte en ontmoetingsruimte voor medewerkers en ouders. Rondom dit schoolhart liggen vier schoolclusters voor de kleutergroepen, onder-, midden- en bovenbouw. In deze open leercentra kunnen gebruikers met roomdividers flexibel instructie- en werkruimten creëren. Gezien het transparante karakter van het gebouw is in het Plan van Eisen extra aandacht geschonken aan een goede akoestiek en een gezond binnenklimaat. Vanuit onze expertise en ervaring hebben wij hierin praktische adviezen gegeven.

ALLE RUIMTE VOOR GROEI!

Een school zonder lokalen heeft nog een praktisch voordeel. Het aantal leerlingen van spilcentrum De Spaaihoeve groeit snel. Een gebouw zonder tussenwanden kan deze groei gemakkelijker en organischer opvangen, waardoor de kleinschaligheid ook bij grotere leerlingenaantallen geborgd blijft.

GEZONDE SCHOOL

De nieuwbouw van spilcentrum De Spaaihoeve moet het onderwijsproces en de ontwikkeling van kinderen faciliteren en stimuleren. Tegelijkertijd moet het gebouw op korte en lange termijn gezond te exploiteren zijn. Wij dachten mee en adviseerden over de mogelijkheden om een gezond gebouw te ontwerpen én dat gezond te kunnen exploiteren. Daarom is gekozen voor duurzame - op het onderhoud en de exploitatie afgestemde - materialen en energiezuinige installaties. Echt bijzonder is het Risicodragend Projectmanagement dat er mede aan bijgedragen heeft dat er een snel maar weloordacht Plan van Eisen is opgesteld. Na de eerstesteenlegging in maart 2018, waar de leerlingen, ouders en medewerkers in grote getalen getuige van waren, hebben ze sinds oktober 2018 een nieuw (school)dak boven hun hoofd.

NATUURINCLUSIEF BOUWEN

Vanuit ecologisch onderzoek voorafgaand aan de sloop van de oude school zijn bij de nieuwbouw vier verblijfplaatsen voor vleermuizen aangebracht. Aanvullend zijn er 16 neststenen voor de huismus aangebracht. Er is een flinke overstek van gemiddeld grofweg 1 meter gemaakt rondom het hele gebouw, waaronder de neststenen in de muur zijn aangebracht. Zon, regen en wind hebben nu geen invloed op de nestplekken, die door middel van verborgen stenen achter het buitenblad zijn weggewerkt. De werkzaamheden zijn in 2018 uitgevoerd in het kader van het project van Vogelbescherming Nederland en de Zoogdiervereniging om het natuurinclusief bouwen te stimuleren in de vijf grote steden van Noord-Brabant.

“Het schoolgebouw ondersteunt de visie perfect. Ik krijg dan ook veel complimenten dat het wordt ervaren als een geweldige en rustgevende plek om te werken. Alles klopt!”

Lenny Voets

Schoolleider De Spaaihoeve

Tobiasschool Zeist (SO)

2023

100 jaar oud
schoolgebouw
getransformeerd
tot moderne
leeromgeving.

Renovatie en uitbreiding monument met behoud monumentaal karakter

Het gemeentelijk monument uit 1918 is gerenoveerd, uitgebreid en getransformeerd tot een moderne leeromgeving. Ondanks de leeftijd van het gebouw, voldoet de Tobiasschool grotendeels aan de eisen van Frisse Scholen klasse B en BENG.

HEVO heeft het Programma van Eisen, het projectmanagement en het kostenmanagement verzorgd.

“ Een monumentaal onderwijsgebouw is geschikt gemaakt om in de toekomst klimaatneutraal te functioneren.

2020

Revitalisering en verbouw
middelbaar beroepsonderwijs
en volwasseneneducatie.

VISTA college Sittard (MBO)

VISTA college is een onderwijsorganisatie voor middelbaar beroepsonderwijs en volwasseneneducatie in de regio's Maastricht, Parkstad en Sittard-Geleen voor totaal circa 13.000 studenten en 1.250 medewerkers.

Het gebouw bestaat uit bouwdelen uit 1971 en 1996. Voor de huisvesting van het Techniekcollege zijn de bouwdelen uit 1971 gerenoveerd, zijn de bouwdelen uit 1996 verbouwd en zijn enkele bestaande bouwdelen vervangen door nieuwbouw.

In het gebouw zijn de techniekopleidingen Maintenance, Service & Onderhoud, Procestechiek, laboratoriumtechniek en Media & Sign in een volledig nieuwe omgeving gehuisvest. De opleidingen Welzijn, Economie en Educatie zijn ook in dit gebouw gehuisvest.

Het lijkt alsof de studenten in hun manier van werken als het ware worden opgetild door de huisvesting.

Bob Daniëls
Opleidingsmanager

2009

Herbestemming industrieel erfgoed
was gigantische renovatieopdracht.

**RDM-campus
Rotterdam
(MBO, HO)**

De transformatie van een verlaten werf tot RDM-campus

Nieuwe en op innovatie gerichte mogelijkheden voor de verlaten RDM-werf: daarvoor tekenden in 2007 het Havenbedrijf Rotterdam, de Hogeschool Rotterdam en het Albeda College. Het resultaat daarvan is de RDM-campus ter grootte van ruim 12.000 m² waarin het RDM Innovation Dock is gehuisvest, mede gerealiseerd door HEVO.

HERONTWIKKELING ROTTERDAMSCHER DROOGDOKMAATSCHAPPIJ-TERREIN

In februari 2002 besloot de gemeenteraad van Rotterdam het Rotterdamsche Droogdok Maatschappij-terrein te kopen. De overwegingen hierbij waren dat de gemeente met het bezit van dit gebied een aaneengesloten locatie van circa 80 hectare beschikbaar kreeg voor herontwikkeling. Mede door de komst van de Tweede Maasvlakte ontstond er in de stadshaven ruimte voor herordening en vernieuwing van het gebied. In 2006 is er een samenwerkingsovereenkomst tussen het Havenbedrijf Rotterdam en de gemeente gesloten waarbij werd afgesproken dat het RDM-terrein onder regie van het Havenbedrijf Rotterdam zou worden herontwikkeld; het startpunt voor een nieuwe toekomst voor het RDM-terrein.

VERBINDING LEREN WERKEN

Het Albeda College heeft in 2002 de voormalige bedrijfsschool van de RDM al overgenomen. Het Albeda College, Hogeschool Rotterdam en het Havenbedrijf Rotterdam zagen tezamen potentieel voor de vergane glorie van de oude machineloods en bundelden hun krachten. Nostalgie overheerste in de machinehal op de voormalige scheepswerf van de Rotterdamsche Droogdok Maatschappij (RDM). In twee jaar tijd echter werd deze machinehal getransformeerd tot Innovation Dock: een futuristische omgeving die in gebruik genomen werd door het onderwijs. Op 29 oktober 2009 is de hele campus, inclusief het bedrijvendeel van Innovation Dock en Droogdok - het oude hoofdkantoor - officieel geopend door Prins Willem-Alexander. Het bijzondere aan de RDM-campus is dat de vestiging een contextrijke leeromgeving is geworden van technische beroepsopleidingen op mbo- en hbo-niveau onder één dak. Faciliteiten, labs en machines waarmee gewerkt wordt zijn state of the art. Doordat studenten ook vaak meewerken aan real life projecten van bedrijven, komt een toekomstige baan snel in beeld. De rest van de hal wordt verhuurd aan innovatieve bedrijven die weer kunnen samenwerken met beide onderwijsinstellingen. Hier worden leren en werken, kennisontwikkeling en innovatie bijeengebracht. De afkorting RDM heeft dan ook een nieuwe betekenis gekregen: Research, Design en Manufacturing. RDM is hierdoor zeker een interessante plek voor studenten en nodigt jongeren uit tot het kiezen voor een technische studie.

Na de opening van de campus ging de herontwikkeling van het RDM-terrein verder. De buitenruimte werd aangepakt en het bedrijvendeel van Innovation Dock werd voorzien van een zwevende kantoorvloer. De Scheepsbouwloods en het Centraal Magazijn, de Dokloodsen en de Onderzeebootloods (2015) vormen het meest recente deel van de herontwikkeling. Met de opening van de gerenoveerde Onderzeebootloods werd het hele RDM-terrein sinds maart 2015 op de kaart gezet met een nieuwe merknaam: RDM Rotterdam. HEVO verzorgde tijdens de realisatiefase van deze gigantische renovatieoperatie het projectmanagement, de directievoering en het toezicht om de verbouwing in goede banen te leiden.

6 Het bijzondere aan de RDM-campus is dat de vestiging een contextrijke leeromgeving is geworden van technische beroepsopleidingen op mbo- en hbo-niveau onder één dak.

2016

MFA met Zuyd Hogeschool, filmhuis, museum, bibliotheek, commerciële ruimten, parkeergarage en fietsenstalling.

Ligne - Zuyd
Hogeschool
Sittard (HO)

Hogeschool in combinatie met filmhuis, museum, bibliotheek, winkels, horeca, (zorg)woningen en parkeren

Ligne is dé nieuwe ontmoetingsplek van Sittard, waar cultuur, wonen, winkelen, studeren, eten en drinken bij elkaar komen. Er zijn verschillende functies gevestigd in Ligne: Zuyd Hogeschool, een filmhuis, museum De Domijnen, de gezamenlijke bibliotheek van De Domijnen en diverse horecagelegenheden.

Voor het nieuw 'kloppend hart' van Sittard werkten Zuyd Hogeschool, de gemeente Sittard-Geleen en Bouwontwikkeling Zuid gemeenschappelijk aan het realiseren van de nieuwbouw van Ligne in Sittard. Naast het onderwijsprogramma van Zuyd Hogeschool (12.500 m²), zijn een filmhuis (500 m²), een museum (2.100 m²), een bibliotheek (2.500 m²), commerciële ruimten (12.500 m²) en een parkeergarage met fietsenstalling gerealiseerd. HEVO ondersteunde Zuyd Hogeschool en de gemeente Sittard-Geleen bij diverse aspecten tijdens de definitie-, ontwerp- en uitvoeringsfase.

Bouwontwikkeling Zuid (combinatie van Bouwontwikkeling Jongen en 3W) heeft het totale plan ontwikkeld. Het plan bestaat uit een zuidblok dat is ontworpen door RAPP+RAPP en een noordblok dat is ontworpen door Jeanne Dekkers Architectuur. Hogeschool Zuyd is vertegenwoordigd in beide blokken.

Het totale plan was een binnenstedelijke inpassing in Sittard, waardoor de zichtlijnen op de grote kerk en de schootsvelden werden benadrukt en de oorspronkelijke beek weer wordt opengemaakt. Het plein dat beide blokken verbindt, is het cultuurplein dat zorgt voor verdere synergie tussen alle onderdelen die huisvesten aan het plein. Ontmoeting staat centraal binnen en buiten de gebouwen.

**'Ontmoeten en verbinden'
staat centraal.**

**Technische
Universiteit
Eindhoven
(WO)**

2013

Transformatie MetaForum
naar een modern nieuw
hoofdgebouw.

TU Eindhoven wint met het MetaForum de prestigieuze 'Gulden Feniks 2013' voor beste transformatie.

HEVO trad op als adviseur van de universiteit en verzorgde het totale projectmanagement van het hoofdgebouw dat allerlei studievoorzieningen huisvest. Bovenop de W-hal is een gebouw van vijf verdiepingen gerealiseerd, dat het nieuwe onderkomen is van de faculteit Wiskunde en Informatica. In totaal heeft het gebouw circa 26.000 m² brutovloeroppervlak.

HEVO stemde alles af met opdrachtnemers, gebruikers en facility management. Wat HEVO beter kan dan wij, is structuur aanbrenge in het proces. HEVO brengt dat van nature mee.

Veronique Marks
Directeur Dienst Huisvesting TU Eindhoven

**Kenniscentrum
Het Mozaïek
Oud-Beijerland
(SO)**

kenniscentrum
Het MOZAIËK

2021

Het kenniscentrum biedt onderwijs, begeleiding en opvang aan elk kind van 0 tot 18 jaar dat niet naar de reguliere kinderopvang of basisschool kan.

Uniek: kenniscentrum met drie scholen, zorginstelling én voortgezet speciaal onderwijs

Kenniscentrum Het Mozaïek in Oud-Beijerland is dé plek voor kinderen die intensieve zorg of gespecialiseerd onderwijs nodig hebben.

Speciaal onderwijs en specialistische kinderopvang dicht bij huis, met oog voor wat een individueel kind nodig heeft. Dat is de achterliggende gedachte van het Kenniscentrum Passend Onderwijs Hoeksche Waard in Oud-Beijerland.

Bijzonder is dat allerlei specialisten onder één dak nauw samenwerken. Zo biedt het kenniscentrum onderwijs, begeleiding en opvang aan elk kind van 0 tot 18 jaar dat niet naar de reguliere kinderopvang of basisschool kan. De huisvesting van het Kenniscentrum bevordert de onderlinge samenwerking en het delen van expertise. Om die reden zijn de scholen en de specialistische kinderopvang geclusterd rond een centraal hart en is er geen harde begrenzing waar de ene school begint en de andere ophoudt.

In het ontwerp is rekening gehouden met de soms kwetsbare gebruikers. Zo zijn er ruimten waar kinderen prikkels kunnen vermijden en tot rust kunnen komen. Het schoolplein is in zones verdeeld, de pauzes zijn verdeeld en er zijn meerdere pleinen rondom het gebouw gesitueerd.

De bouw van dit specialistisch Kenniscentrum vergde ook een specialistische aanpak. HEVO heeft ondersteund bij het opstellen van het Programma van Eisen en de selectie van de architect. Daarnaast ondersteunden we de opdrachtgevers bij de gesprekken met de gemeente over het genereren van een realistisch bouwbudget. Het kenniscentrum is middels Risicodragend Projectmanagement uitgevoerd.

‘ Het kenniscentrum biedt kinderen en ouders één plek waar alles rondom onderwijs en opvang geconcentreerd is.

HET MOZAÏEK IN VOGELVLUCHT

Kenniscentrum Het Mozaïek is half juni 2021 in gebruik genomen. In het gebouw is veel bamboe, glas en een groene accentkleur verwerkt. Dit geeft een rustige en lichte uitstraling. Elk leslokaal heeft een aparte prikkelarme ruimte waar kinderen extra begeleiding krijgen of tot rust kunnen komen. Daarnaast heeft het gebouw kleinere ruimten waar kinderen therapie kunnen volgen. In de hal is een grote bamboe trap die ook als tribune gebruikt kan worden.

**IJburg College
Amsterdam
(VO)**

2011

Vernieuwend onderwijsconcept geeft open indeling zonder klassieke schoollokalen.

Een school, een sporthal en 23 woningen

Soms vraagt het een enorme dosis inventiviteit voordat opdrachtgevers erin slagen iedereen voor hun plannen te winnen. Een sprekend voorbeeld is het IJburg College, gevestigd op de hoek van de Pampuslaan en de Amsterdamse IJburglaan. Door stedenbouwkundige eisen leken de plannen te worden gedwarsboomd, maar door 23 vrijesectorhuurwoningen aan het project toe te voegen, kreeg HEVO alsnog groen licht.

Het IJburg College in Amsterdam is een school voor vmbo, havo en vwo en staat op een prominente plek in het stadsdeel met vrij uitzicht over het Theo van Goghpark. De nieuwbouw is ontwikkeld omdat het bestaande gebouw niet aansloot bij de ruimtelijke en functionele behoeften van de onderwijsvisie van het IJburg College. Het moderne gebouw biedt plaats aan 1.300 leerlingen, heeft een fietsenkelder en een sporthal die aan NOC*NSF-eisen voldoet. Het IJburg College is een gezonde school. Dit betekent dat er veel aan sport en bewegen gedaan wordt, zowel binnen schooltijd als daarbuiten en dat het aanbod in het grand café is samengesteld op basis van de adviezen van het Voedingscentrum. Dat de school met sportvoorzieningen er ooit komen zou, stond wel vast. Maar aanvankelijk wilde de nieuwbouw niet van de grond komen. Een eerste aanzet ketste af op stedenbouwkundige gronden. Dat plan kende te weinig hoogte en volume om te mogen spreken van de stevige hoogbouw die stedenbouwkundig gevraagd was. Door het inslaan van nieuwe wegen is het plan ontstaan om extra woningen op de school te bouwen. Zodoende werd de functie van het gebouw driedelig; een school voor voortgezet onderwijs, een sporthal die aan de NOC*NSF-eisen voldoet en wonen in de 23 vrijesectorhuurwoningen.

WONEN BOVEN SCHOOL

Bovenop de school, op de derde en vierde verdieping van het gebouw, heeft ook Sporthal IJburg zijn plaats gevonden. Vanaf de derde tot en met de zesde verdieping zijn 23 huurwoningen gerealiseerd in opdracht van woningcorporatie Ymere. Onder het buitenterrein van de school bevindt zich een parkeervoorziening, waarvan de school, de sporthal en de bewoners van de appartementen gebruik maken.

VISIE SCHOOLBESTUUR

Geheel volgens de visie van het schoolbestuur, kent de school een open indeling, zonder 'klassieke' schoollokalen. Om de leerlingen te laten leren van elkaar zijn de verschillende schoolafdelingen, vmbo, havo en vwo, gemengd opgezet. Beneden bevinden zich de aula, keuken, verschillende lesruimten en een gymzaal. De forse hoofdentree aan de voorkant kent gescheiden ingangen, waardoor het mogelijk wordt de sporthal en de school afzonderlijk van elkaar te gebruiken. De twee bouwlagen erboven beschikken voornamelijk over lesruimten, ook hier weer zo open mogelijk uitgevoerd. Rechtsboven in het gebouw is de gemeentelijke sporthal, die vanaf de derde verdieping doorloopt tot het dak. Verschillende sportverenigingen maken hier gebruik van. Ook de leerlingen zelf kunnen er terecht. Grote vouwwanden maken het mogelijk om de hal in drie gymzalen op te delen. Ten slotte ligt er onder het gebouw een parkeerkelder met grote fietsenstalling.

OPDRACHTGEVER ONTZORGEN

HEVO nam de opdracht geheel voor eigen risico aan, was in zijn totaliteit verantwoordelijk voor het eindresultaat en heeft de opdrachtgever begeleid met Risicodragend Projectmanagement. 'De opdrachtgever heeft hierbij één aanspreekpunt en één eindverantwoordelijke. In het bouwen voor onderwijs-, gezondheids- en sportorganisaties blijkt dit een prettige formule, zonder risico's voor de opdrachtgever. Vaak zijn onderwijs- of gezondheidsinstellingen gebaat bij bureaus die het hele traject, waaronder alle financiën, van begin tot eind oppakken. Dat is onze kracht', aldus Peter Huys (senior projectmanager HEVO).

Mijn favoriete plek in school is de aula, daar kom je iedereen tegen, ook van de andere deelscholen. En het lokaal van mijn stamgroep is een fijne plek. Daar komen we met de mentor bij elkaar. Er hangen tekeningen, er liggen spelletjes. Heel gezellig.

Juul Wijdekop
Leerling IJburg College

**Rodenborch-
College
Rosmalen
(VO)**

2022

Een toekomstgerichte school
voor circa 2.300 leerlingen en
twee volwaardige sporthallen.

“De aula, de mediatheek en het water om het gebouw heen: de leerlingen van het Rodenborch-College zijn onder de indruk van hun nieuwe schoolgebouw.

Marjo van Ijzendoorn
Rector Rodenborch-College

Sport- en onderwijscampus in één gebouw

Het nieuwe schoolgebouw is gerealiseerd voor twee scholen onder één dak en is onderdeel van Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs. Het onderwijsaanbod bestaat uit vmbo, havo en vwo.

GEBOUW MET EEN 'WIJ-GEVOEL'

Een belangrijke uitdaging bij de ontwikkeling van het schoolgebouw was het combineren van een beleving van kleinschaligheid met de voordelen van een groot 'alles onder één dak gebouw'.

Het schoolgebouw sluit aan op de schoolvisie 'Samen leren, leven, groeien', waarbij het stimuleren van een sterk 'wij-gevoel' centraal staat. Het gebouw biedt meer ruimte voor diverse profileringen, waaronder technasium, cultuur, tweetalig onderwijs en Topsport Talentschool.

HEVO heeft het projectmanagement verzorgd en de twee belangrijkste projectkaders waren budget en planning. HEVO heeft sterk gestuurd op een haalbaar ontwerp én op snelheid in het proces. Met als resultaat de oplevering van een nieuwbouw van 17.300 m² binnen de gestelde kaders. De kwaliteit van het gebouw is hoog en de gemaakte keuzes waren steeds gericht op een duurzame exploitatie. De akoestiek, isolatie en hoogwaardige afwerking dragen bij aan een optimale leeromgeving.

“ De rode draad in ons concept is dat leerlingen meer op maat onderwijs krijgen, passend bij het tempo waarop ze vakken kunnen volgen.

Marjo van Ijzendoorn
Rector Rodenborch-College

Vmbo Veurs Voorburg (VO)

Vmbo Veurs in Voorburg is onderdeel van de Stichting Scholengroep Spinoza. Het oude schoolgebouw dateerde uit eind jaren 50 van de vorige eeuw en was aan vervanging toe. De nieuwbouw omvat theorie- en praktijklokalen, centrale ruimten en een gymzaal.

De grote keuken, het restaurant en de winkel zijn aan de straatzijde geplaatst; zichtbaar en uitnodigend voor derden.

2022

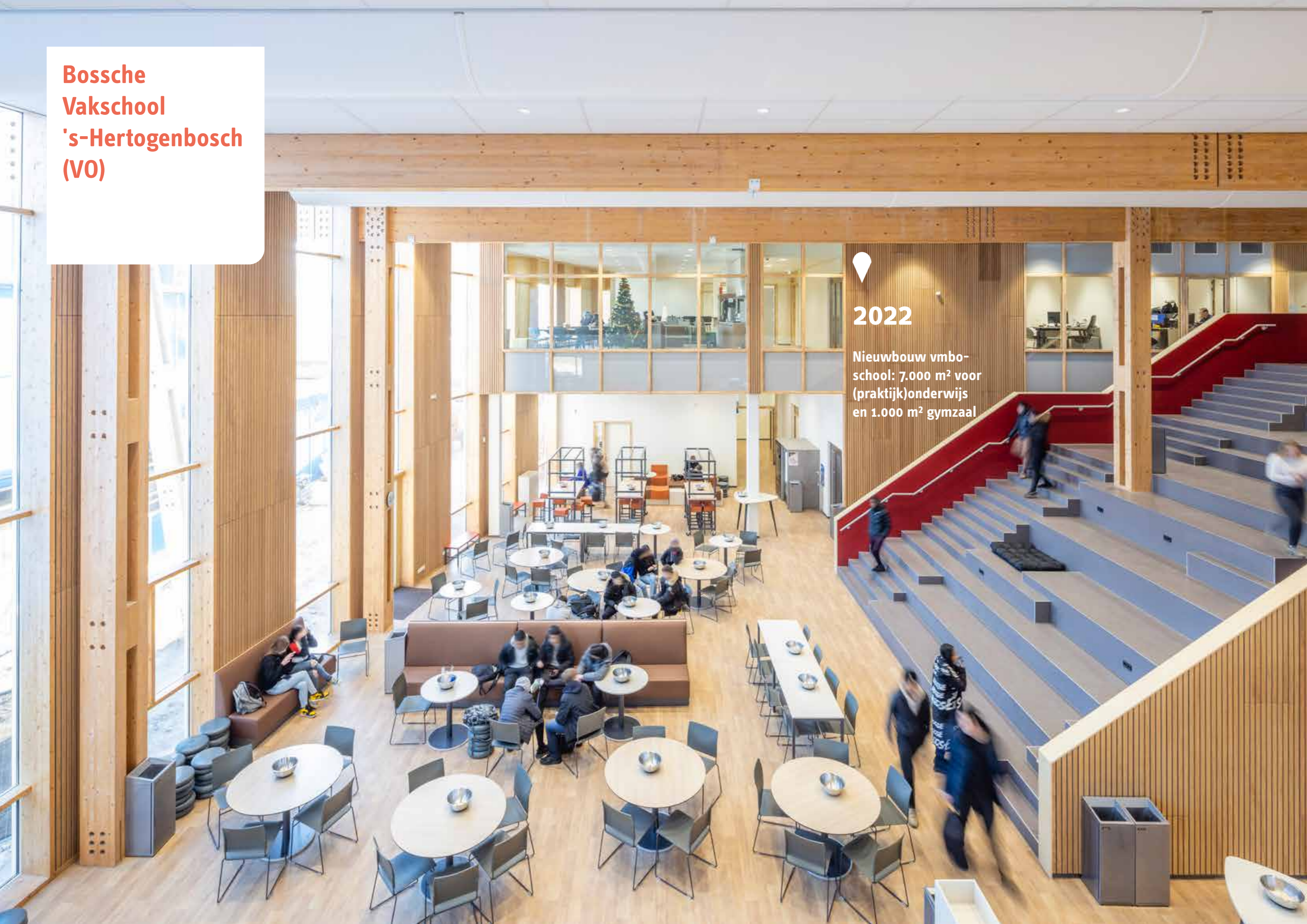
Nieuwbouw vmbo-school met theorie- en praktijklokalen, centrale ruimten en gymzaal.

**Bossche
Vakschool
's-Hertogenbosch
(VO)**

2022

Nieuwbouw vmbo-
school: 7.000 m² voor
(praktijk)onderwijs
en 1.000 m² gymzaal

De juiste plek voor slimme handen

De Bossche Vakschool biedt veel praktijk en praktische opdrachten voor vmbo-basis en vmbo-kader.

DE UITDAGINGEN

- Visie: realiseer een schoolgebouw dat vmbo beroepsgericht onderwijs binnen en buiten verbindt en op die wijze voorzieningen en samenwerking met de buurt en de echte praktijk faciliteert.
- Uitvoering: realiseer de nieuwbouw terwijl de school open is.

Het nieuwe schoolgebouw, dat op de bestaande locatie gerealiseerd is, is strategisch geplaatst en gefaseerd gebouwd, waardoor de school operationeel kon blijven tijdens de bouw. De praktijklokalen voor techniek en horeca zijn aan de straatkant gebouwd om meer zichtbaarheid te creëren. Door het beroepsonderwijs in de schijnwerpers te plaatsen, hoopt de school meer aandacht en populariteit voor het techniekdeel te genereren. Belangrijke thema's zoals zichtbaarheid en verbinding zijn geïntegreerd in het Programma van Eisen, niet alleen binnen de school en tussen verschillende afdelingen, maar ook in relatie tot burens, de wijk en het bedrijfsleven.

FLEXIBEL GEBOUWD

Het gebouw is flexibel ontworpen, met het oog op eenvoudige aanpassingen aan ruimten in de toekomst. Deze flexibiliteit is relevant voor variabele leerlingenaantallen, uitbreidingsmogelijkheden met bedrijfsruimten (al dan niet commercieel) bij de profielomgeving ten behoeve van de bij dat profiel passende bedrijven, inpassing van nieuwe leerbedrijven met een andere opzet en samenwerking met bedrijven.

In de initiatiefase heeft HEVO de Bossche Vakschool ondersteund bij het opstellen van het Programma van Eisen en de selectie van de architect. Daarnaast hebben wij het projectmanagement verzorgd, vanaf de definitiefase tot aan de oplevering van deze nieuwbouw.

Voor onze ogen zagen we de nieuwe school ontstaan.

Fleur Cerini
Algemeen directeur Bossche Vakschool

**Revius
Lyceum
Doorn
(VO)**

**Als ik wéér ga bouwen bel
ik eerst Winifred (HEVO),
dat is in ieder geval goed!**

Ilse van Eekelen
Rector Revius Lyceum Doorn

2017

Lyceum voor voortgezet onderwijs (mavo,
havo, vwo en gymnasium) met drie
sportzalen en meerdere sportvelden.

MFA Klooster Zijtaart (PO)

Een voorbeeldproject voor herbestemming: van klooster tot multifunctionele accommodatie met dorps huis, basisschool, sportzaal en enkele woningen. Basisschool Edith Stein, onderdeel van de MFA, was een van de genomineerde projecten in het primair onderwijs voor de Scholenbouwprijs 2012. Zij ontvangt in 2013 de prijs 'frisse scholen', georganiseerd door Platform Binnenmilieu Scholen en het project 'Frisse Scholen'.

2011

**Herbestemming: van klooster
tot een multifunctionele accommodatie.**

**Avans
Hogeschool
Breda (HO)**

2013

Omvangrijke en technisch complexe
renovatie en nieuwbouwwitbreiding.

Het primaire proces - onderwijs - kreeg altijd voorrang

Avans Hogeschool in Breda stond voor de uitdaging om de bestaande, verouderde locatie om te bouwen tot een duurzame school die geschikt is voor het onderwijs van de 21e eeuw. De aanleiding van de vernieuwing was dat de gebouwen, die stamden uit de vijftiger en zestiger jaren, slecht geïsoleerd en ongeschikt waren voor het modern onderwijs. Ook was de uitrusting van de techniek qua licht, lucht en afzuiging niet meer afdoende voor de opleidingen van vandaag. Bouwkundig was het gebouw niet optimaal. Het gebouwencomplex werd in delen 'opgeknipt' zodat er een groene campus kon worden aangelegd. De uitdaging was om deze aanpassing te realiseren terwijl het onderwijs doorging.

VOLLEDIG ONTZORGEN

Het Voorlopig Ontwerp van de campus was er al toen HEVO aan de slag ging met de bouwplannen. Vanwege het grote aantal risico's in dit project had Avans de wens volledig ontzorgd te worden. 'We hebben aan de Hogeschoollaan eerder een omvangrijke vernieuwing tot een goed einde gebracht. Maar we vonden deze vernieuwing qua omvang en technische complexiteit te risicovol om alle risico's te lopen. Vandaar onze keuze om de risico's van het project onder te brengen bij een deskundige partij die daar ervaring mee heeft', aldus Arnaud Opdam, directeur Huisvesting en Services Avans Hogeschool. Daarom heeft HEVO het project op basis van Risicodragend Projectmanagement uitgevoerd.

PROGRAMMA VAN EISEN

Op basis van het Programma van Eisen, het ontwerp en het gegeven dat de winkel open moest blijven kwam HEVO met een plan van aanpak met een planning en investeringskostenbegroting. Dat plan was eigenlijk heel eenvoudig: van links naar rechts het complex in fasen renoveren. Het ging om een gecompliceerde operatie, die toch precies binnen de geplande tijd is afgerond. Belangrijke uitdagingen bij de renovatie waren dat de ICT-structuur te allen tijde overeind moest blijven, dat de veiligheid voor studenten en medewerkers tijdens de werkzaamheden gegarandeerd moest worden en dat onvermijdelijke geluidsoverlast beperkt moest blijven. Mark Peters, projectmanager van HEVO: 'We hebben daarbij een onderscheid gemaakt tussen toelaatbare en ontoelaatbare geluidsoverlast. En we hanteerden het uitgangspunt dat het primaire proces altijd voorrang moest hebben. Dat betekende dat bij tentamens één telefoontje voldoende was om werk met geluidsoverlast tijdelijk stil te leggen'. Een van de kaders in het Programma van Eisen was dat de renovatie stedenbouwkundig moest worden ingepast en moest aansluiten bij de 'park view'-gedachte van de gemeente Breda, waarbij de nabijgelegen Claudius Prinsenlaan wordt gezien als 'groene ader' richting de stad. Voor de Lovensdijkstraat betekende het dat gebouwen moesten worden losgekoppeld en in een groen verblijfsgebied moesten komen. Tijdens de verbouwing werden de gebouwen volledig verduurzaamd opdat de school voldoet aan de maatstaven voor duurzaamheid van deze tijd. Met de nieuwe uitstraling past Avans nu geheel in het beeld dat de gemeente Breda voor ogen had voor haar 'groene zone' richting stad.

DUURZAAMHEID

Bij het opstellen van het Programma van Eisen en het ontwerp waren duurzaamheid en CO₂-reductie belangrijke uitgangspunten. Opdam: 'We hebben HEVO het definitieve ontwerp ook integraal laten beoordelen op duurzaamheid om er zeker van te zijn dat we, kijkend naar de beschikbare technieken, het maximale eruit zouden halen. Daarbij moest HEVO wel beoordelen binnen de door Avans meegegeven kaders: technieken moeten een minimale levensduur hebben van tien jaar en moeten zich binnen zeven jaar terugverdienen.' In de uitwerking vertaalden deze uitgangspunten zich onder meer in het terugbrengen van twee stadsverwarmingsaansluitingen op hoge temperatuur naar één aansluiting op lage temperatuur, in luchtbehandelingskasten met warmte-terugwinning, in PV-zonnecollectoren op alle daken en in een hoge isolatiewaarde.

AMBITIE AVANS

Het element duurzaamheid sluit aan bij de onderwijsvisie die Avans wil bereiken. 'We streven naar transparantie. Avans staat midden in de samenleving. We willen onze studenten voorbereiden op een toekomst waarin duurzaamheid en ethisch handelen centraal staan. Als je dat zegt, moet je dat ook in de gebouwen laten zien die je exploiteert. Het gebouw moest passen bij de onderwijsvisie van Avans en dat is gelukt.'

“We vonden de vernieuwing qua omvang en technische complexiteit van dit project te risicovol om zelf alle risico's te lopen. Het ging om verouderde gebouwen, die weer geschikt gemaakt moesten worden voor hedendaags technisch onderwijs. Er moest een ondergronds laboratorium worden gebouwd en tijdens die hele operatie moest het onderwijs gewoon doorgaan. Vandaar onze keuze om de risico's van het project onder te brengen bij een deskundige partij die daar ervaring mee heeft.”

Arnaud Opdam

Directeur Huisvesting en Services Avans Hogeschool

Maastricht University (WO)

Sinds 2010 maakt Maastricht University gebruik van het voormalige pand van Dagblad De Limburger. Een gedeelte van het gebouw wordt gebruikt voor kantoren en vergaderzalen. De oude transporthal is verbouwd en geschikt gemaakt voor de Einstein Telescope Pathfinder. Daarnaast is de oude drukpershal getransformeerd naar laboratoria, onderwijsruimten, werkplekken en kantoren voor het bachelor programma Maastricht Science Programme.

2021

Transformatie drukpershal naar laboratoria, onderwijsruimten, werkplekken en kantoren.

Coenecoop College Waddinxveen (VO)

2023

Nieuwbouw school voor voortgezet onderwijs.

Het Coenecoop College is een scholengemeenschap voor voortgezet onderwijs met vestigingen in Boskoop en Waddinxveen. Het nieuwe schoolgebouw in Waddinxveen biedt huisvesting aan 950 leerlingen voor voortgezet onderwijs (vmbo, mavo, havo en vwo) en is gebouwd op een locatie naast de oude school. De school is in drie bouwlagen gerealiseerd en er is een uitbreidingszone ingepland om tijdens piekmomenten tijdelijk plaats te bieden aan 1.100 tot 1.150 leerlingen.

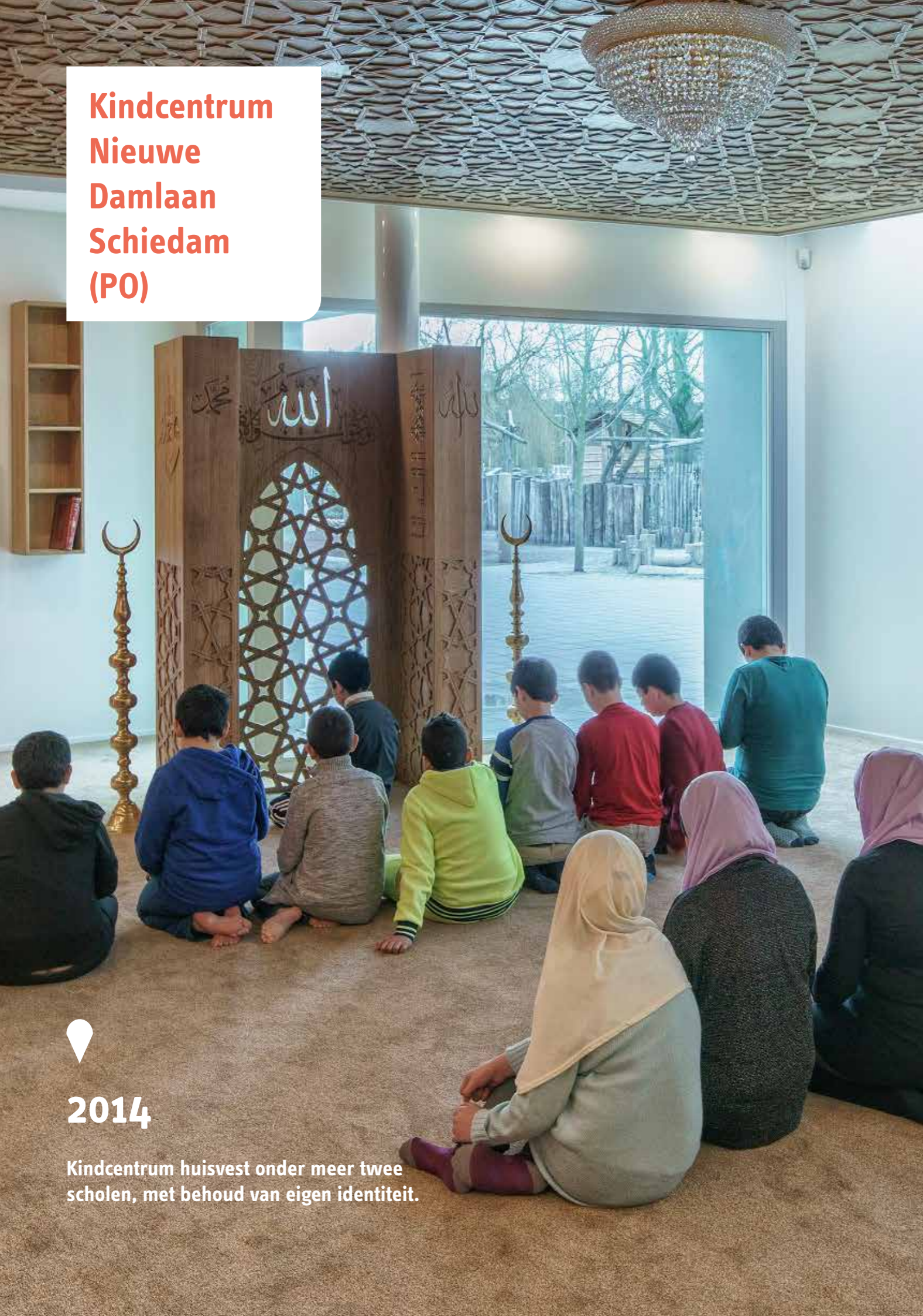
SLIM PROCES

De opdracht was om binnen de financiële projectkaders een maximaal duurzaam schoolgebouw te ontwerpen en te realiseren dat volledig in lijn is met de onderwijsvisie en ten minste voldoet aan de BENG-normen (bijna energieneutraal gebouw). HEVO heeft de technische eisen uitgewerkt en de aanbestedingen voor het ontwerpteam georganiseerd. Het project werd uitgevoerd met Risicodragend Projectmanagement, en dankzij doordachte engineering werd een kwaliteitsniveau bereikt dat hoger lag dan oorspronkelijk in het Programma van Eisen was vastgesteld. Hierdoor is het gebouw nu energieneutraal (ENG).

Het gebouw ondersteunt het onderwijs en geeft onze onderwijsvisie echt een impuls.

Ivor Bergsma
Rector Coenecoop College

**Kindcentrum
Nieuwe
Damlaan
Schiedam
(PO)**

2014

Kindcentrum huisvest onder meer twee scholen, met behoud van eigen identiteit.

‘ **Door een studie op terugverdientijden van duurzame prestaties en een integraal ontwerpproces bleek het mogelijk om alle ambities en wensen binnen het normatieve budget te realiseren.**

Het kindcentrum biedt onderdak aan openbare basisschool De Taaltuin en de islamitische basisschool Ababil, met hun kinderopvangpartners. Hoewel het één gebouw is, heeft iedere school haar eigen identiteit en uitstraling. Daarnaast heeft het pand een dubbele gymzaal. De ambities om een duurzaam en energiezuinig pand te realiseren zijn waargemaakt.

**De
Verwondering
Nijmegen (PO)**

2014

Een bijzonder huisvestingsconcept voor een al even bijzondere onderwijsvisie.

Bouw een school en laat los dat je alleen in een klas kunt leren

Met het realiseren van het kindcentrum De Verwondering in Lent is er een belangrijke bijdrage geleverd aan de toekomst van Nijmegen Noord. In het kindcentrum zijn basisschool De Verwondering en buitenschoolse opvang onder één dak gehuisvest. De Verwondering is een school die laat zien dat het zich aanpast aan de ontwikkeling van de leerling. En daarop was het huisvestingsvraagstuk van Conexus gebaseerd; bouw een nieuwe school waarbij het idee wordt losgelaten dat je alleen in een klas kunt leren. Met het realiseren van dit onderwijsconcept, wordt een bijdrage geleverd aan een sociale en maatschappelijke infrastructuur.

‘VERWONDERING STAAT AAN HET BEGIN VAN ALLE WIJSHEID’

Op basisschool De Verwondering staat ervaringsgericht leren centraal. Kinderen leren zoveel mogelijk door te doen en door zelf hun vragen te stellen. De leerlingen worden niet ingedeeld in groepen, maar in fasen van een half jaar. Er zijn 16 fasen, en de overgang naar een volgende fase is afhankelijk van de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van een leerling. De school is ingedeeld in drie grote leerpleinen die plaats bieden aan alle kinderen. Om het leerplein heen zijn ruimten waar kinderen in kleinere groepen kunnen werken en waar instructie en verwerking van de lesstof centraal staan. De indeling is als het ware omgekeerd: standaard op de gang (enorme leerpleinen) en als het nodig is naar de klas. Op het leerplein voor de onderbouw is bijvoorbeeld ruimte voor de traditionele poppenhoek en de bouwhoek.

‘Weinig tijd, een scherp budget en een duidelijke onderwijsvisie. HEVO hielp ons die visie te vertalen naar een gebouw dat past als een jas. Over de kosten, de planning en de kwaliteit hoefden wij ons geen zorgen te maken. HEVO garandeerde dat het ging lukken én maakte het waar.’

Toine Janssen
Lid College van Bestuur Conexus

Daarnaast zijn er ateliers voor rekenen, taal en kunst. In die ateliers werken de leerlingen in groepen die zijn samengesteld naar niveau. Op de leerpleinen van de hogere groepen is een leeshoek met comfortabele zitjes en kussens, waar leerlingen individueel rustig kunnen lezen of werken. Maar er is ook een atelier in een collegezaalopstelling, waar een leerkracht een thema kan introduceren aan een grote groep leerlingen, of waar leerlingen iets kunnen presenteren en vervolgens debatteren. Zo kunnen leerlingen en leraren in het gebouw op verschillende manieren leren en lesgeven. Basisschool De Verwondering is een vernieuwende school op het gebied van onderwijs en verwijst naar een uitspraak van Plato: ‘Verwondering staat aan het begin van alle wijsheid.’ De school is opgenomen in een boek over onderwijsvernieuwers met zeven andere scholen. Het boek heet ‘Scholen om van te leren’. Volgens auteur Frans Schouwenburg is De Verwondering een school die laat zien dat het zich aanpast aan de ontwikkeling van de leerling. Leerlingen zijn op deze school niet ingedeeld in leeftijdsgroepen, maar in ‘ontwikkelingsfasen’. Naast deze pijler is er veel aandacht voor vaardigheden die kinderen nodig hebben in de 21e eeuw: ICT-gebruik, informatie vinden, analyseren, problemen oplossen, samenwerken. Het onderwijs wordt daarom vanuit leerpleinen georganiseerd en minder in traditionele klaslokalen.

SUCCESSVOLLE SAMENWERKING: KORTE DOORLOOPTIJD

‘Door te werken met een klein team waren de communicatielijnen korter en kreeg je minder afstemmingsproblemen. Dit heeft er mede voor gezorgd dat de nieuwbouw van De Verwondering in een jaar is afgerond. In 5 maanden tijd zijn het Voorlopig Ontwerp en het technisch ontwerp gerealiseerd en in 6 maanden tijd is de bouw afgerond’, aldus Arno Aarts, senior projectmanager bij HEVO. HEVO heeft als risicodragend projectmanager een bijdrage geleverd aan de nieuwbouw van het kindcentrum De Verwondering.

Het was de kunst om de techniek en het ruimtelijk-functioneel gebruik integraal in elkaar te vlechten. Dit heeft er voor gezorgd dat het proces om te komen tot het Voorlopig Ontwerp en het technisch ontwerp werd verkort. Vanaf het eerste moment is de interieurontwerper betrokken geweest. Dit is een goede zet geweest, wat uiteindelijk heeft geleid tot het reduceren van de kosten. Dat dit project in een korte doorlooptijd en binnen budget is gerealiseerd heeft mede te maken met de succesvolle samenwerking tussen alle partijen. Dit heeft ertoe geleid dat Conexus HEVO weer heeft ingeschakeld voor andere projecten.

DUURZAAM SCHOOLGEBOUW

Het schoolbestuur trad op als bouwheer van het schoolgebouw en gaf aan daar waar het financieel mogelijk is duurzaam te willen bouwen en een ‘GPR Gebouwscore’ tussen de 7,0 en 7,5 te zullen realiseren. Dit doel is ruimschoots behaald, namelijk met een GPR van 8,0. Dit is een zeer goed resultaat dat daarmee voldoet aan de ambities van de gemeente voor een duurzame stad. In het kader van een duurzame stad is het gebouw aangesloten op het warmtenet. Vanwege de semipermanente bouwvorm kan de school eenvoudiger meebewegen met de dynamiek van deze wijk in Lent.

De
Verwondering
Nijmegen

2018

Onderwijs voor de toekomst in een rijksmonument gecombineerd met nieuwbouw.

Vrijzinnig-Christelijk Lyceum Den Haag (VO)

“Wat me erg aansprak was dat HEVO risicodragend bouwmanagement op zich wilde nemen. Het VCL is een zelfstandige school en financiële missers zouden het faillissement kunnen betekenen.

Mathieu Arnouts
Rector Vrijzinnig-Christelijk Lyceum

Het Vrijzinnig-Christelijk Lyceum (VCL) is een zelfstandige school voor havo, atheneum en gymnasium met circa 800 leerlingen. Het oude schoolgebouw bestond uit bouwdelen uit verschillende bouwjaren met een oppervlak van ongeveer 8.000 m². Het oudste deel, een villa uit 1903, is een rijksmonument en is behouden. De nieuwere bouwdelen, uit de jaren dertig, zestig en tachtig, zijn vervangen door nieuwbouw.

Samenwerking, verbondenheid en traditie zijn kernwaarden van het VCL en dat is terug te zien in de school. Het gebouw heeft grote raampartijen en is door middel van een luchtbrug verbonden met de monumentale villa. Mathieu Arnouts (rector): ‘De leerlingen zijn heel blij met het schoolgebouw. ‘Het voelt goed’, zeggen ze. En dat is precies waar we op hoopten.’

Carmel College Salland Raalte (VO)

Een onderwijsvisie waarin leerlingen en leerproces centraal staan. Het gebouw heeft 'domeinen', om teams van leerlingen en hun docenten te huisvesten. Deze zijn praktisch ingericht met diverse typen onderwijsruimten. De gekozen bouwvorm is Engineer & Build. Zowel nieuwbouw als onderhoud voor 20 jaar werden aanbesteed. Zo is het college verzekerd van een blijvend goed presterend schoolgebouw voor relatief lage kosten.

2016

Nieuwbouw duurzaam gebouw gelijk met 20 jaar onderhoud aanbesteed.

**Kindcentrum
De Stappen
Wouw (PO)**

2021

Nieuwbouw kindcentrum met
basisschool en kinderopvang met
unitonderwijs.

KPO De Stappen in Wouw heeft een nieuw kindcentrum. De school biedt onderdak aan verschillende onderwijsvormen en leerlingen, maar werkt volgens één onderwijsconcept.

Met 'Mijn school' ontwikkelt HEVO een proces waarin tijd en ruimte is om onderwijsdromen te formuleren en visualiseren en waar kinderen en leerkrachten centraal staan. De dromen worden vervolgens concreet uitgewerkt tot een bouwgericht ontwerp. Dit leidt tot een schoolgebouw dat volledig past bij de identiteit van de school. Zo is de school een plek geworden waar kinderen zich onbelemmerd kunnen ontwikkelen en nog beter tot bloei komen.

Innovatief proces 'Mijn School' is toegepast om de school van hun droom te realiseren.

Kindcentrum
De Stappen
Wouw

Grafisch Lyceum Rotterdam (MBO)

De gedateerde huisvesting van de vakinstelling voor innovatief onderwijs op het gebied van media, design en technologie is volledig gerenoveerd en uitgebreid, door het bestaande pand te verbinden met het naastliggende gebouw. Dat leidt tot een modern en toekomstbestendig gebouw in het centrum van Rotterdam, met open entree en verbindingen via bruggen en roltrappen.

2014

Grootschalige en duurzame renovatie
in beschermd stadsgezicht.

Het Nieuwe Lyceum Bilthoven (VO)

2018

Schoolgebouw aanpassen aan nieuw onderwijsconcept.

Het Nieuwe Lyceum is een scholengemeenschap voor havo, atheneum en gymnasium en gehuisvest in een prachtig gebouw uit 1938. Het schoolgebouw is aangepast aan een nieuw onderwijsconcept, waarbij de verschillende leeromgevingen zijn toegesneden op de specifieke leerbehoefte van diverse leerjaren en onderwijstypen.

Rector/bestuurder Dick Frantzen is enthousiast. Het gebouw ondersteunt de onderwijskundige visie van de school, is verduurzaamd en bovendien een stuk goedkoper in het gebruik. 'Wij zijn gelukkig met de uitnodigende leeromgeving die wij onze leerlingen voortaan bieden.'

Daarnaast was ik erg blij met de rol van HEVO als risicodragende projectmanager. We zijn een eenpitter en hebben geen kapitaalkrachtige stichting achter ons die eventuele tegenvallers in de bouw kan opvangen.

Dick Frantzen
Rector/bestuurder Het Nieuwe Lyceum Bilthoven

2016

Bijna energieneutrale nieuwbouw met
20 jaar onderhoud en energieverbruik.

MFC Atria Leusden (PO)

Een multifunctioneel centrum waarin drie basisscholen, een gymzaal en buitenschoolse opvang zijn gehuisvest. Door de aanpak van HEVO is een bijna energieneutraal gebouw (BENG) gerealiseerd, dat geëxploiteerd wordt binnen de normatieve vergoeding van scholen voor onderhoud en energie. Gekozen is voor de DBME-organisatievorm. De duurzaamheid volgens de GPR-methodiek heeft een gemiddelde van 8,4 met een 10 op het thema energie! Een topprestatie.

**Praktijkschool
De Brug
Zaltbommel
(VO)**

2021

Huisvesting dienend aan de
onderwijsvisie.

Fijne kleinschalige school waar de leerlingen zich thuis voelen

De meest effectieve manier om voor een goede leeromgeving te zorgen, is door de gebruiker van het gebouw zelf de regie te geven. Met de afgesproken doordecentralisatie stond het schoolbestuur van Praktijkschool De Brug zelf aan het roer voor wat betreft de nieuwbouw van haar school.

Het voormalige pand van Praktijkschool De Brug bleek verouderd en veel te groot. Enerzijds werd de overcapaciteit aan vierkante meters in het gebouw als fijn ervaren, maar anderzijds was het gebouw exploitatietechnisch ongunstig. De onderwijsvisie werd ingepast binnen de huisvesting. Door voor nieuwbouw te kiezen ontstond de kans om de huisvesting dienend te maken aan de onderwijsvisie.

OPDRACHT

Onze opdracht was het schoolbestuur te ondersteunen bij de onderhandeling met de gemeente om te komen tot een nieuwe locatie en een realistisch budget voor het nieuwe schoolgebouw. Vervolgens hebben wij, samen met een afvaardiging van de school, het Programma van Eisen opgesteld. De kaders zijn vastgelegd om een maximaal duurzaam schoolgebouw te ontwerpen en te realiseren dat optimaal aansluit op de onderwijsvisie en minimaal voldoet aan de BENG-eisen.

Het schoolbestuur koos na de definitiefase voor Risicodragend Projectmanagement. Opvolgend op dit besluit is samen met de school de architect geselecteerd. De winnende architect, Schaap en Sturm architecten, heeft de termen passend onderwijs, 'onderwijs op maat' en adaptief onderwijs (dus flexibel kunnen zijn) onderdeel laten uitmaken van het uiteindelijke ontwerp.

NIEUWBOUW

Het uiteindelijke ontwerp is samen met het schoolteam en het schoolbestuur tot stand gekomen. Het nieuwe schoolgebouw bestaat uit verschillende theorie- en praktijklokalen. Er zijn lokalen voor groenonderhoud, hout- en metaalbewerking, horeca en verzorging gerealiseerd. Er is een lunchroom die wordt gerund door de leerlingen en een winkel die ook toegankelijk is voor gasten van buitenaf. De school is als een compact gebouw vormgegeven, zonder een blokkendoos te worden. Alle theorie- en praktijklokalen en andere ruimten zijn gesitueerd rondom een centrale kern, de aula.

Het schoolgebouw gaat samen met het buitenterrein een mooie synthese aan waarbij bijvoorbeeld het praktijklokaal Plant en Dier logisch overgaat in de moestuin en bij het lokaal Metaal juist heel handig grote stukken materiaal gelost kunnen worden.

Daarnaast is er buiten meer dan genoeg groene ruimte voor de leerlingen om fijn te verblijven.

Praktijkschool De Brug is gesitueerd op een onderwijs-campus. De school is voorbereid op de samenwerking met het nieuw te realiseren Kentalis Compas College waar jongeren die doof of slechthorend zijn onderwijs krijgen. Op deze manier kan inclusiever onderwijs worden gerealiseerd.

KENMERKEN HUISVESTING

- Een omgeving waarin talent en vakmanschap worden gemotiveerd.
- Een veilige thuishaven, met sfeer en eigenheid.
- De school staat midden in de maatschappij, laat zien waar zij voor staat en is daar trots op.
- Een duurzame huisvesting, die toekomstbestendig is op het gebied van energieverbruik (BENG), materialisatie en nieuwe onderwijsvormen.
- Er is zichtbaar voor de buitenwereld wat er binnen de school geleerd wordt.
- Een uitdagende en inspirerende omgeving, zowel binnen als buiten, die aanzet tot nieuwe inzichten, en uitdaagt de onderzoekende kant in kinderen naar boven te halen.
- Ondersteunende installaties voor auditief beperkte leerlingen.
- Een gebouw dat samenwerken mogelijk maakt en stimuleert dit te blijven doen.

PRAKTIJKSCHOOL DE BRUG

De Brug is een school voor praktijkonderwijs. Praktijkonderwijs is een vorm van voortgezet onderwijs waarbij leerlingen worden voorbereid op een directe instroom op de arbeidsmarkt. De praktijkschool wil daarmee een brug slaan tussen haar leerlingen en de maatschappij. Met 110 leerlingen is De Brug een relatief kleine school. Iedere leerling wordt intensief begeleid richting zijn of haar toekomst. Daarnaast mag de school al 3 jaar op rij de titel van Excellente School dragen.

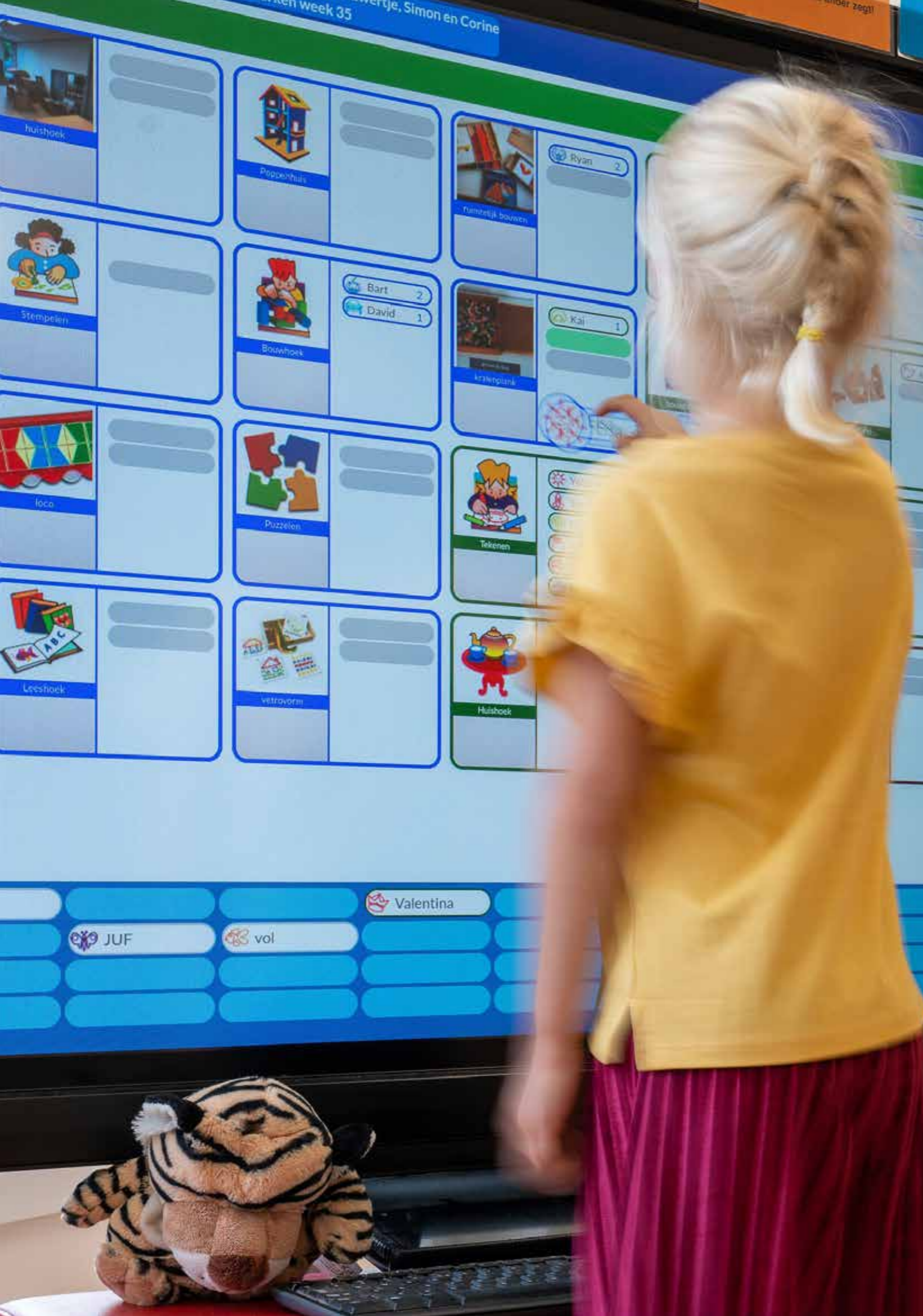

**IKC
De Klimboom
Arnhem (PO)**

2020

Nieuwbouw kindcentrum, met
buitenschoolse opvang, peuteropvang
en speellokaal.

HUISVESTING VERSTERKT ONDERWIJSVISIE

In Arnhem was IKC De Klimboom de eerste nieuwbouw die binnen het IHP primair onderwijs van de gemeente is gerealiseerd. 'Het proces was best spannend', vindt Sylvia Veltmaat, voorzitter van het College van Bestuur van Flores Onderwijs. 'Een school bouwen begint bij de inhoud: wat is de onderwijsvisie en hoe willen we goed onderwijs geven?'

Het IKC-gebouw heeft als doel dat zowel in het gebouw als buiten het gebouw een goede leeromgeving wordt geboden voor het huidige onderwijsconcept maar dat over 20/30 jaar ook nog voldoet. Dit gaat dan om functionele ruimten voor de basisschool maar geldt ook voor de buitenschoolse opvang en de peuterspeelzaal. Het gebouw heeft voldoende flexibiliteit bij groei of krimp van het aantal gebouwgebruikers, het is energiezuinig (BENG) en het heeft een gezond en prettig klimaat.

IKC
De Klimboom
Arnhem

Het bouwproces heeft ook bijgedragen aan het creëren van draagvlak voor de nieuwe onderwijsvisie van de school bij het gehele team en de stakeholders.

Sylvia Veltmaat
Voorzitter College van Bestuur Flores Onderwijs

**Dr. Nassau
College,
locatie Penta
Assen (VO)**

2015

Complete renovatie van provinciaal monumentaal pand.

Ik heb nog niemand gehoord die niet heel tevreden of laaiend enthousiast is over het vernieuwde gebouw. Dat geldt ook voor de leerlingen. Toen zij afgelopen januari na de kerstvakantie voor het eerst terugkwamen in het gebouw, zag ik alleen maar hele blije gezichten. Dat gevoel is daarna niet meer verdwenen.

Kees Vreugdenhil
Voorzitter College van Bestuur Dr. Nassau College

Een nieuw leven voor de komende 40 jaar voor een provinciaal monument. Een kleurrijke, inspirerende leeromgeving, een markant gebouw voor Assen en dat alles tegen veel lagere exploitatiekosten. Tijdens de complete metamorfose van dit monument is het gebouwoppervlak verkleind en zijn de ruimtebehoeften en verduurzamingsambities waargemaakt.

**MindLabs
Tilburg (HO)**

2021

Wensen en eisen van twee eigenaren
en vijf gebruikers op één lijn krijgen.

**“Dit gebouw heeft met elk niveau
van de samenleving raakvlakken.”**

Michel van der Zanden
Projectleider Fontys

In een voormalige onderhoudshal van de NS in Tilburg wordt MindLabs gerealiseerd, een centrum voor onderwijs, onderzoek en ondernemerschap op het gebied van media en innovatie zoals robotica, taaltechnologie, serious gaming en kunstmatige intelligentie. MindLabs is een samenwerking tussen verschillende onderwijsinstellingen en marktpartijen.

Het complex biedt ruimte aan evenementen zodat het een bruisend hart wordt. Ontmoeting, uitwisseling en onderlinge inspiratie zijn daarom sleutelbegrippen in dit project. Uniek is verder de samenwerking tussen het bedrijfsleven en kennisinstellingen over de gehele lijn: van middelbaar beroepsonderwijs tot en met wetenschappelijk onderzoek.

**IKC
De Kroevendonk
Roosendaal
(PO)**

2023

Toegankelijk kindcentrum met functie in de wijk.

IKC De Kroevendonk staat voor inclusief denken in het onderwijs

Een kindcentrum waar ieder kind uit de wijk welkom is en zich op zijn of haar eigen manier kan ontwikkelen, dat is wat IKC De Kroevendonk nastreeft met haar visie op inclusief onderwijs.

'Wij zijn een gewoon kindcentrum waar verschillende mensen uit verschillende disciplines werken en kinderen het onderwijs en de zorg krijgen die zij nodig hebben. Ons motto *'Geloven in ontwikkeling. Altijd!'* geeft aan dat we voor ontwikkelmogelijkheden van alle kinderen gaan. Het begint met je eigen visie op mensen; deel je hen in hokjes in, of is iedereen waardevol, ongeacht gender, ras, cultuur of eventuele beperking? Wij willen er zijn voor die hele brede diversiteit', benadrukt directeur-bestuurder Teun Dekker.

De Kroevendonk is de enige protestants-christelijke basisschool in Roosendaal. Omdat het oude gebouw niet paste bij deze ontwikkelingen en bovendien te klein was, is er een mooi nieuw gebouw gerealiseerd, dat vanuit een integrale visie is ontworpen. HEVO was verantwoordelijk voor de begeleiding en selecteerde namens de opdrachtgever de architect.

INCLUSIEVE SCHOOLOMGEVING

Kindcentrum De Kroevendonk ligt in de wijk Langdonk op de grens van de wijk Kroeven. De kernpartners van IKC De Kroevendonk zijn basisschool De Kroevendonk, peutersgroep De Kroevendonk, kinderdagverblijf Dotjes en Stichting Wij Samen voor dagopvang van kinderen met een meervoudige beperking. Binnen het kindcentrum wordt straks samengewerkt vanuit een inclusieve visie. 'Toen De Kroevendonk zo'n twintig jaar geleden begon aan een inclusievere schoolomgeving, werd het woord inclusief onderwijs nog niet gebruikt', vertelt Teun. 'Met

het toenmalige team werd de huidige onderwijsvisie besproken, waaruit grofweg naar voren kwam dat alle kinderen uit de Roosendaalse wijk Langdonk hier terecht moeten kunnen en zichzelf moeten kunnen ontwikkelen.'

ONDERDEEL GEMEENSCHAP

Teun vervolgt: 'Het kindcentrum wil open zijn naar de wijk. Zo maken we samen onderdeel uit van een gemeenschap. Bovendien zitten op De Kroevendonk veel kinderen die bijvoorbeeld in een rolstoel zitten of speciale begeleiding nodig hebben, waardoor de nieuwbouw anders is ingericht dan veel andere basisscholen. Zo is er bijvoorbeeld een lift, en - op verzoek van de leerlingenraad - een 'snoezelruimte' voor leerlingen die slecht tegen veel prikkels kunnen. Ook zijn er stilteplekken en een plek waar het juist rumoerig mag zijn. Daarnaast is er ook een gedeelte waar kinderen op adem kunnen komen als ze moeten ontprikkelen en is er extra aandacht geweest voor de akoestiek in de gym- en speelruimten.'

Om de oriëntatie te ondersteunen zijn er grafische elementen zoals duidelijke pictogrammen en is er in elke ruimte extra aandacht voor de tactiliteit.

CENTRAAL HART VOOR IEDEREEN

Het kindcentrum heeft een centraal hart, waarvandaan de verschillende domeinen gemakkelijk zichtbaar en bereikbaar zijn. Het onderscheidt zich door een plattegrond in de vorm van een kruis, met afzonderlijke domeinen, diverse buitenruimten en een centrale aula als middelpunt. Hieromheen zitten de clusters van steeds twee jaarklassen met een leerplein. De ruimten van Wij Samen vormen een cluster met de peutersgroepen. De gymzaal ligt centraal in de school. De leerpleinen voegen zich makkelijk naar de activiteiten en de

verkeersruimte is multifunctioneel te gebruiken. Het nieuwe gebouw is zodanig op de kavel geïntegreerd dat er een rustige zone is richting de omliggende woningen. Voor de uitstraling is er een sterke aansluiting met het landschap gerealiseerd. Ook naar de buurt wil het kindcentrum een positieve impuls zijn: 'De Kroevendonk is er voor de wijk en de wijk is er voor De Kroevendonk.' Gebouw en buitenruimte zijn dan ook beschikbaar voor naschoolse activiteiten en gebruik door buurtbewoners. Met de recente aanleg van een *tiny forest* op de naastgelegen groenstrook is hiervoor een eerste stap gezet. De buitenruimten zijn als een 'Kroevendonkpark' ingericht, met plek voor dieren, een ontdektuin én het door de kinderen gewenste buitenonderwijs. Tijdens de ontwerpfase zijn de kinderen nauw bij het proces betrokken. Hun wensen? Een pannakooi, hout in de gevel en meer buitenles.

Gerhard Jacobs van HEVO ten slotte: 'De visie van De Kroevendonk en haar kindpartners zoals Stichting Wij Samen, heeft richting én snelheid gegeven in dit project. Gesprekken met de leerlingen, leerkrachten en medewerkers én met de omgeving waren gericht op het creëren van de best denkbare inclusieve leeromgeving. Het team van HEVO heeft van begin af aan - bij het verkrijgen van de bouwkredieten, het bedenken van het concept en bij de realisatie - dit doel voor ogen gehad. Een sterke visie op onderwijs leidt tot een sterk huisvestingsconcept; ook voor ons is dankzij dit project inclusief denken vanzelfsprekend geworden.'

Als je verwacht dat kinderen in de samenleving ook daadwerkelijk samen leren leven, moet je ze in de schoolse periode niet apart zetten maar juist die brede diversiteit omarmen.

Teun Dekker
Directeur-bestuurder De Kroevendonk

Wilhelmina- school Woerden (PO)

Het schoolbestuur - Stichting SPCO Groene Hart - heeft hoge ambities rondom duurzaamheid en toekomstbestendig onderwijs. Met de nieuwbouw is voorgesorteerd op landelijke ontwikkelingen en de te verwachten wettelijke maatregelen op deze beleidsterreinen. Het schoolgebouw is duurzamer en toegankelijker dan op dit moment op grond van de wettelijke eisen is voorgeschreven.

2023

Nieuwbouw met inclusieve basisschool en kinderdagverblijf.

“ Een toekomstige uitbreiding van de school met maximaal 10% is planologisch makkelijk te realiseren.

2019

Nieuwbouw basisschool met gymzaal.

De Korenaar Eindhoven (PO)

INCLUSIEVE SCHOOL

De Korenaar is een inclusieve school waar alle kinderen welkom zijn, met of zonder beperking. Het gebouw heeft een lift en de buitenpleinen zijn toegankelijk voor rolstoelen. Naast grote ruimten voor dans, drama en samenspelen, beschikt de school over een gymzaal.

NATUURINCLUSIEF BOUWEN

De school heeft inbouwstenen voor huismussen en vleermuizen geplaatst. De inbouwstenen voor vleermuizen, type IB VL 01 van Vivara, springen een klein stukje uit de muur naar voren: vleermuizen hebben hier geen last van en zo kan de isolatie doorlopen achter de steen. De werkzaamheden zijn uitgevoerd in het kader van het project van Vogelbescherming Nederland en de Zoogdierverseniging om het natuurinclusief bouwen te stimuleren in de vijf grote steden van Noord-Brabant.

**Al jaren zijn we bezig met onderwijs-
vernieuwing. Dit gebouw en de
buitenpleinen ondersteunen onze visie.
Nu zijn we echt samen een school!**

Berdi de Jonge
Directeur De Korenaar

2016

Renovatie met hoge
duurzaamheidsambities
en Risicodragend
Projectmanagement.

Mgr. Bekkersschool Eindhoven (SO, SVO)

De Mgr. Bekkersschool is een school voor speciaal (voortgezet) onderwijs. HEVO heeft de transformatie en renovatie van deze school risicodragend uitgevoerd en was daarmee contractueel verantwoordelijk voor alle partijen die betrokken waren bij het ontwerp en de bouw. De opdrachtgever had gedurende het hele proces maar één contractpartij en aanspreekpunt. De hoge duurzaamheidsambities hebben geleid tot een energielabel A+++.

Christelijk Lyceum Veenendaal (VO)

CLV heeft een modern, toekomstgericht en (bijna) energieneutraal gebouw en biedt vooral ruimte voor de verdere ontwikkeling van leerlingen en personeel van het CLV. Belangrijke uitgangspunten bij de nieuwbouw waren duurzaamheid en hergebruik.

2021

VO-school en
herinrichting campus.

“We kunnen ons niet veroorloven met zo'n project financieel onderuit te gaan.

Willem de Vos
Rector-bestuurder CLV

Stedelijk College Eindhoven (VO)

Het gebouw omvat theorie- en praktijklokalen, een sportaccommodatie en een groot en licht atrium. Er zijn veel duurzame maatregelen getroffen om een goed binnenklimaat te creëren en het energieverbruik te beperken. Bijzonder is dat het onderhoud (20 jaar) en de schoonmaak (10 jaar) gelijk met de realisatie zijn aanbesteed, waardoor een integrale afweging gemaakt kon worden tussen stichtingskosten en exploitatiekosten.

2014

Duurzame maatregelen voor
goed binnenklimaat en beperking
energieverbruik.

Slotermeer- school Amsterdam (PO)

2018

Renovatie gemeentelijk
monument - school.

Het hoofdgebouw was toe aan een ingrijpende renovatie. De renovatie moest zorgen voor een modern schoolgebouw én recht doen aan het monumentale karakter van het gebouw.

Een van de best bewaarde H-scholen in Amsterdam Nieuw-West is gerenoveerd. De Sloterschool heeft een vloeroppervlakte van circa 3.500 m² en bestaat uit ruime klaslokalen, een grote aula en een gymzaal. Het naoorlogs erfgoed is een type basisschool dat zich kenmerkt door de plattegrond van het gebouw in de vorm van een H. In 2011 is de school opgenomen in de lijst van beschermde monumenten en in 2012 zijn er extra lokalen toegevoegd in een nieuwbouw ernaast. Het hoofdgebouw heeft een ingrijpende renovatie ondergaan en de gymzaal is 3 meter verlengd.

We geven in Nederland nog te veel onderwijs alsof we in het industriële tijdperk leven.

Joke Middelbeek
Stichting Westelijke Tuinsteden

De Parkschool en Ibn-i Sina Arnhem (PO)

In het IHP Primair Onderwijs 2017-2026 van de gemeente Arnhem was nieuwbouw opgenomen voor openbare basisschool De Parkschool en islamitische basisschool Ibn-i Sina. Samen onder één dak.

De nieuwbouw heeft geleid tot samenwerking tussen twee scholen, namelijk die van de schoolbesturen Flores Onderwijs en Simon Scholen. Ze bundelen hun krachten op het gebied van faciliteiten en voorzieningen in het gebouw, waarbij tegelijkertijd hun individuele identiteit duidelijk behouden blijft.

2022/2023

Twee scholen samen
onder één dak.

Kindercampus Zuidas Amsterdam (PO)

Het gebied Ravel, gelegen tussen voetbalclub AFC en De Boelelaan, ondergaat momenteel uitgebreide ontwikkelingen met de bouw van ongeveer 1.350 woningen, voornamelijk gericht op gezinnen met kinderen. Het nieuwe schoolgebouw maakt deel uit van deze gebiedstransformatie, die resulteert in een autoluwe, groene, gemengde woonwijk op de Zuidas.

2025

Nieuwbouw kindercampus met 22 groepsruimten, gymzaal en atelier.

COLOFON

Uitgave HEVO

Fotografie

Mike van Schoonderwalt, Bas Gijselhart, Iemke Ruige, Moni van Bruggen, Sebastiaan Knot, Han Hermkens, Petra Appelhof, Norbert Waalboer Fotografie, Riesjard Schropp, Ronald Tilleman Photography, Erik van 't Hullenaar, Evabloem Fotografie, Ben Vulkers, Marcel van der Burg, Arthur van Iterson, Philip Driessen Fotografie, Michel Kievits, Pro-Light, Hennie Retera, Bluemonque Creatives, René de Wit, Burgland Bouw, Kees Hummel, Gerard van Beek Fotografie, Lucas van der Wee Fotografie, Schaap en Sturm Architecten, Moeskops' Bouwbedrijf, RAU Architecten / MAAK Space

Over HEVO

HEVO is expert in huisvesting en vastgoed. Van advies tot bouwmanagement: wij geven resultaatgaranties in onderwijs en zorg, en voor gemeenten en het bedrijfsleven.

MARKTLEIDER ONDERWIJSHUISVESTING

We zijn marktleider in onderwijshuisvesting en we werken aan visies voor de toekomst met slimme en duurzame gebouwen. In ons meer dan 50-jarig bestaan hebben veel onderwijsinstellingen de weg naar HEVO weten te vinden. We beschikken dan ook over een grote hoeveelheid referenties, in alle onderwijstypen. We adviseren in het maken van de beste keuze voor uw school: passend binnen de omgeving en geschikt voor alle gebruikers. We zullen ook uw onderwijsinstelling goed kunnen begeleiden.

WE HELPEN U BESLIJSEN

De taal van uw sector blijken we goed te spreken; we weten wat er speelt. Vaak denken we al over dingen na voordat het bij u actueel wordt. Ook weten we waarover in de politiek wordt gesproken. Onze ruim 100 specialisten bewegen zich in de voorlinie. Voor directies maken we beslissingen makkelijker. Besturen voorzien we van inzichten. Mèt elkaar worden op die manier mooie plannen daadwerkelijk gerealiseerd.

WE GELOVEN DAT HUISVESTING GEBRUIKERS GELUKKIGER EN PRODUCTIEVER KAN MAKEN

Wij bieden inzichten om verder te komen in uw huisvestings- of ontwikkelproces. Op basis van betrouwbaar onderzoek, scherpe analyses, helder advies en gegarandeerde resultaten wordt de basis gelegd voor professioneel vastgoedbeleid. Wij zijn expert, vanaf de eerste verkenning tot en met de praktische details. Als verbinder werken we met partijen samen aan één doel: het realiseren van huisvesting waarin mensen zich fijn voelen. Wij geloven dat gebouwen het welzijn van hun gebruikers kunnen beïnvloeden; huisvesting kan inspireren en gelukkiger en productiever maken. Tegelijkertijd is een gebouw volgens ons pas goed als het ook een positieve invloed heeft op zijn omgeving, op de wijk waar het in staat.

WE NEMEN ÉCHT DE VERANTWOORDELIJKHEID

Kortom: wij geven inhoud aan uw huisvestingsplannen. Maar nog belangrijker dan dat is wellicht de reden waarom opdrachtgevers keer op keer weer voor ons kiezen: we nemen écht de verantwoordelijkheid en doen wat we beloven!

Voor alle actuele informatie verwijzen we graag naar onze website www.hevo.nl

HEVO B.V.
Postbus 70501
5201 CB 's-Hertogenbosch
T +31 (0)73 6 409 409
E info@hevo.nl

**40
jaar**

onderwijshuisvesting

door HEVO